

EMD-bulletin

– nytt fra menneskerettsdomstolen i Strasbourg

Nr. 11 År 2016 Dato 21. november Utgiver Norsk senter for menneskerettigheter

I november ble det avsagt seks kategori 1-avgjørelser, mot Ungarn, Den tsjekkiske republikk, Belgia, Romania og Norge. Det ble avsagt én avgjørelse mot Norge i november.

Månedens utvalgte: **MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG v. HUNGARY**

Date: 08/11/2016 **Application no.:** 18030/11

Articles: 8; 8-1; 10; 10-1; 10-2; 35; 35-3; 41

Conclusion: Preliminær innsigelse behandlet sammen med sakens materielle del og avvist (Artikkel 35-3 -ratione materiae) – Krenkelse av artikkel 10 - Ytringsfrihet {Generell} (Artikkel 10-1 - Frihet til å meddele opplysninger - Frihet til å motta opplysninger) – Økonomisk tap - kompensasjon tilkjent (Artikkel 41 - Økonomisk tap - Rimelig erstatning).

Saken omhandler:

Saken gjaldt spørsmål om det å *ikke* gi en organisasjon tilgang til informasjon om offentlig utnevnte forsvarere utgjorde krenkelse av artikkel 10.

Fakta:

Klageren var en ungarsk organisasjon (Ungarns Helsingforskomité). Organisasjonen skulle gjennomføre en undersøkelse om bruken av offentlig oppnevnte forsvarere i rettsvesenet. Bakgrunnen for undersøkelsen var at organisasjonen ville vurdere om det var grunn for kritikk av systemet for utvelgelse, fordi den fant grunn til å stille spørsmål ved om utvelgelsen favoriserte myndighetsvennlige forsvarere. Organisasjonen ba om en oversikt fra 28 politidistrikter i landet over hvilke forsvarere som hadde blitt oppnevnt og hvor mange oppdrag de hadde fått i løpet av en periode. Organisasjonen fremholdt at dette var informasjon som det var i offentlig interesse å få utlevert, og at informasjonen derfor måtte offentliggjøres. To politidistrikter nektet å utlevere informasjonen, fordi de mente det ikke var å regne som opplysninger som var av offentlig interesse. De anså det som privat informasjon.

Organisasjonen påklaget vedtakene til tingretten, og fikk medhold. De to politidistriktene anket og fikk medhold av en regional domstol. Denne avgjørelsen ble så anket av organisasjonen til høyesterett, som avviste anken.

Klageren brakte saken inn for Domstolen 13. mars 2011, og kammeret avsto jurisdiksjon til fordel for storkammeret den 26. mai 2015.

Norsk senter for menneskerettigheter

Redaktør Kjetil Mujezinović Larsen

Kompilasjon og redaksjonsassistent Eva Linn Oksavik og Ragnhild Lunner

Kontakt & abonnement c.b.astруп@nchr.uio.no

Tredjepartsintervensjon fra Storbritannia og organisasjonene Media Legal Defence Initiative, Campaign for Freedom of Information, Article 19, Access to Information Programme, the Hungarian Civil Liberties Union og Fair Trials International.

Anførsler:

Klageren anførte at det forelå krenkelse av artikkel 10. Organisasjonen anførte at fordi informasjonen måtte anses som informasjon av «offentlig interesse», utgjorde nektelsen en krenkelse av organisasjonens rett til informasjon, som de mente måtte følge av artikkel 10.

Staten imøtegikk klagerens anførsler og anførte i tillegg at saken måtte avvises.

Domstolens vurderinger:

Domstolen behandlet innledningsvis statens anførsel om at Domstolen ikke hadde jurisdiksjon til å anvende artikkel 10 på forholdet, fordi artikkelen etter dens syn kun omfattet friheten til å «motta» og «meddele» opplysninger. Friheten til å «oppsøke» opplysninger hadde bevisst blitt utelatt fra ordlyden i artikkel 10, ifølge staten. Klageren anførte at etter Domstolens praksis var artikkel 10 anvendbar i denne konkrete saken. Domstolen uttalte at kjernen i spørsmålet var om artikkel 10 kunne fortolkes slik at den garanterte organisasjonen en «rett til tilgang» til informasjon som offentlige myndigheter besatt. Domstolen fant at det spørsmålet var så tett knyttet til det materielle spørsmålet i saken, at det måtte behandles i den materielle delen.

Domstolen behandlet så artikkelens anvendelse med hensyn til en eventuell «rett til å søke informasjon», siden det kun var retten til å «motta» og «meddele» opplysninger som kunne leses direkte ut av ordlyden. Den slo fast at vurderingstemaet var hvorledes og i hvilken grad en rett til tilgang til opplysninger som staten satt på, kunne anses å falle inn under rammen av «ytringsfrihet». Etter en gjennomgang av rettspraksis, kom Domstolen fram til at det hadde utmeislet seg to retninger. Den ene retningen er de såkalte Leander-prinsippene, som forbyr myndigheter å begrense en persons rett til å motta informasjon som andre ønsker eller er villige til å gi ham. Den andre retningen, fra flere saker som blant annet omhandlet journalister og organisasjoners tilgang til informasjon, anerkjenner en begrenset «rett til tilgang til informasjon». Domstolen gikk gjennom forarbeidene til bestemmelsen, og fant at det ikke kunne utelukkes at en rett til tilgang til informasjon kunne utledes av den. En gjennomgang av medlemsstatenes lovgivning viste at majoriteten hadde lover som beskyttet borgernes rett til informasjon som ble holdt av offentlige myndigheter. Også på internasjonalt nivå har en rett til å «oppsøke informasjon» i økende grad blitt

§ Article 10 – Freedom of expression

1. Everyone has the right to freedom of expression. This right shall include freedom to hold opinions and to receive and impart information and ideas without interference by public authority and regardless of frontiers. This Article shall not prevent States from requiring the licensing of broadcasting, television or cinema enterprises.

2. The exercise of these freedoms, since it carries with it duties and responsibilities, may be subject to such formalities, conditions, restrictions or penalties as are prescribed by law and are necessary in a democratic society, in the interests of national security, territorial integrity or public safety, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, for the protection of the reputation or rights of others, for preventing the disclosure of information received in confidence, or for maintaining the authority and impartiality of the judiciary.

anerkjent. Etter gjennomgangen fant Domstolen at den ikke var avskåret fra å tolke artikkel 10(1) slik at den også inneholdt en rett til «tilgang til informasjon». Domstolen bemerket at «tiden hadde kommet til å klargjøre de klassiske prinsippene», som fremgikk av tidligere rettspraksis, og at de to retningene ikke utelukket hverandre. Domstolen pekte på at hvorvidt nektelse av retten til tilgang til informasjon utgjorde en krenkelse av klagerens ytringsfrihet ville bero på en konkret vurdering. Den sammenfattet kriteriene for vurderingen som følgende: 1) Formålet med forespørselen om opplysningene, 2) opplysningenes art (herunder om de er av offentlig interesse), 3) rollen til den som søkte informasjonen, og 4) om informasjonen allerede er klar og tilgjengelig.

Med hensyn til hvordan disse kriteriene ville få anvendelse på denne konkrete saken, tok Domstolen utgangspunkt i klagerens argument om at opplysningene de hadde bedt om innsyn i, skulle brukes til å informere offentligheten om et tema som var av offentlig interesse. Myndighetene hadde anført at det faktiske formålet med opplysningene var å kritisere forsvarersystemet. Domstolen var overbevist om at organisasjonen ønsket å utøve sin rett til å meddele informasjon om et tema som var av offentlig interesse. Den avviste statens anførsel om at navnene på forsvarerne ikke var nødvendig for å trekke konklusjoner og publisere funn om effektiviteten av systemet for utnevning av offentlige forsvarere. Til dette hadde klageren svart at navnet på forsvarerne og antallet oppdrag de hadde fått, var informasjon som var nødvendig for å undersøke og avdekke eventuelle problemer med utvelgessystemet. Domstolen konkluderte med at uten informasjonen ville det bli umulig å bidra til en offentlig debatt som kunne bygge på korrekt og troverdig informasjon. Derfor var den «nødvendig». Med hensyn til opplysningenes art, bemerket Domstolen at myndighetene ikke hadde kommentert den potensielle offentlige interessen i opplysningene, kun hvorvidt forsvarerens navn kunne unntas etter nasjonal lovgivning. Domstolen mente at det var irrelevant hvordan forsvarerne ble definert, og at det gjaldt informasjon som var av offentlig interesse etter sin art. Med hensyn til organisasjonens rolle var det ikke omtvistet at det var en veletablert organisasjon med formål om å formidle informasjon om menneskerettigheter og rettssikkerhet som hadde bedt om innsyn. Til sist bemerket Domstolen at informasjonen var «klar og tilgjengelig», og at det ikke hadde blitt hevdet fra staten at det ville være byrdefullt å dele den. Den konkluderte på bakgrunn av disse drøftelsene at informasjonen oppfylte alle kriteriene som var nødvendig for å fastslå at det forelå et inngrep i organisasjonens rett etter artikkel 10, og at statens anførsel om at domstolen ikke hadde jurisdiksjon måtte avvises.

Spørsmålet var så om inngrepet var rettferdiggjort. Med hensyn til vilkåret om at inngrepet måtte ha hjemmel i lov, slo Domstolen fast at det var oppfylt. Med hensyn til vilkåret om at inngrepet måtte være foretatt for å oppfylle et legitimt mål, slo Domstolen kort fast at det ikke var omstridt mellom partene at det var et legitimt mål å beskytte rettighetene til andre. Med hensyn til vurderingen av om inngrepet var nødvendig i et demokratisk samfunn, understreket den at deling av informasjon om en persons privatliv faller inn under anvendelsesområdet til artikkel 8. Når den skulle avgjøre hvorvidt personopplysningene som myndighetene holdt igjen var relevant for forsvarernes rett til respekt for sitt privatliv, tok Domstolen utgangspunkt i den konkrete konteksten. I den foreliggende saken besto opplysningene av navn på offentlige forsvarere og antallet ganger de hadde blitt oppnevnt som forsvarere i ulike politidistrikt. Selv om dette utgjorde private opplysninger, anså Domstolen dem som relatert til gjennomføringen av profesjonell virksomhet i offentlige rettsprosesser. Derfor kunne ikke informasjon om aktivitetene til de offentlige forsvarerne anses å være en privatsak. Dessuten la Domstolen vekt på at informasjonen ikke ville ha utsatt dem for

offentliggjøring på et nivå som gikk ut over det de kunne ha sett for seg da de registrerte seg som offentlige forsvarere. Det var ingen grunn til å tro at informasjonen om oppnevningene ikke kunne bli kjent for offentligheten på andre måter, for eksempel gjennom lister over hvem som tilbød juridiske tjenester, eller gjennom timeplaner for offentlige høringer og rettssaker. Domstolen konkluderte derfor med at beskyttelsen som artikkel 8 ga ikke kunne veie tyngre enn organisasjonens rett etter artikkel 10. Vurderingstemaet ble da om inngrepet i organisasjonens ytringsfrihet var forholdsmessig, med hensyn til formålet som ble søkt oppnådd. Domstolen bemerket at temaet for undersøkelsen til organisasjonen var effektiviteten til det offentlige forsvarersystemet. Dette temaet var tett knyttet til retten til en rettferdig rettergang, både en grunnleggende rettighet i ungarsk rett og en svært viktig rettighet i konvensjonen. All kritikk eller forslag til forbedringer om et system som var så tett knyttet til retten til rettferdig rettergang, måtte, ifølge Domstolen, anses som et legitimt offentlig anliggende. Det var i dens øyne en legitim bekymring at de samme offentlige forsvarerne i stor grad ble valgt av politiet, og at de dermed kunne være mindre tilbøyelige til å utfordre politiets etterforskning, fordi de ikke ville bli valgt bort i senere engasjementer. Nektelsen av å innvilge forespørselen om opplysningene begrenset organisasjonens mulighet til å bidra til en offentlig debatt om et tema som var av generell interesse. Domstolen kom derfor til at myndighetenes argumenter, selv om de var relevante, ikke i tilstrekkelig grad hadde vist at inngrepet var nødvendig i et demokratisk samfunn. Det var heller ikke forholdsmessig. Domstolen konkluderte med at det forelå en krenkelse av artikkel 10.

Norsk sammendrag på Lovdata.no

Andre kategori 1-avgjørelser fra EMD: November

DUBSKÁ and KREJZOVÁ v. THE CZECH REPUBLIC

Date: 15/11/2016 **Application no.:** 28859/11 and 28473/12

Articles: 8; 8-1; 8-2

Conclusion: No violation of Article 8 - Right to respect for private and family life (Article 8-1 - Respect for private life)

The European Court of Human Rights held, by twelve votes to five votes, that there had been no violation of Article 8 (right to respect for private and family life) of the European Convention on Human Rights. The case concerned a law in the Czech Republic which made it impossible in practice for mothers to be assisted by a midwife during home births. The applicants, two women who wished to avoid unnecessary medical intervention in delivering their babies, complained that because of this law they had had no choice but to give birth in a hospital if they wished to be assisted by a midwife. The Court found in particular that the national authorities had considerable room for manoeuvre when regulating the question of home births, a matter for which there is no European consensus and which involves complex issues of health-care policy as well as allocation of State resources. It concluded that the State's current policy struck a fair balance between, on the one hand, mothers' right to respect for their private life and, on the other, the State's interest in protecting the health and safety of the child and mother during and after delivery. Moreover, since 2014 the Government have taken some initiatives with a view to improving the situation in local maternity hospitals,

notably by setting up a new governmental expert committee on obstetrics, midwifery and related women's rights. The Court invited the Czech authorities to make further progress by continuing their constant review of the relevant legal provisions on home births, making sure that they reflect medical and scientific developments whilst fully respecting women's rights in the field of reproductive rights.

Norsk sammendrag på Lovdata.no

Har du kommentarer
eller spørsmål? Send
mail til:
c.b.astrup@nchr.uio.no

V.M. and OTHERS v. BELGIUM

Date: 17/11/2016 **Application no.:** 60125/11

Articles: 37; 37-1; 37-1c

Conclusion: Struck out of the list (Article 37-1 - Striking out applications – Article 37-1-c - Continued examination not justified)

The European Court of Human Rights held, by twelve votes to five, that the application should be struck out of the list. The case concerned Serbian applicants of Roma origin who alleged that they had been subjected to inhuman and degrading living conditions in Belgium that had, inter alia, caused the death of their eldest daughter. They also alleged that the order for their removal to Serbia or France under the Dublin II Regulation had exposed them to treatment contrary to Article 3. The Court found that the applicants had not maintained contact with their lawyer. They had failed to keep her informed of their place of residence or to provide her with any other means of contacting them. The Court considered that it could be concluded that they had lost interest in the proceedings and no longer intended to pursue the application.

Norsk sammendrag på Lovdata.no

LHERMITTE v. BELGIUM

Date: 29/11/2016 **Application no.:** 34238/09

Articles: 6; 6-1

Conclusion: No violation of Article 6 - Right to a fair trial (Article 6 - Criminal proceedings - Article 6-1 - Fair hearing)

The European Court of Human Rights held, by ten votes to seven, that there had been no violation of Article 6 § 1 (right to a fair trial) of the European Convention on Human Rights. The case concerned the reasons given by the Assize Court for the conviction of a mother who had killed her five children. The Court noted that the jury – which had answered the questions put by the president of the Assize Court – had not provided reasons for its decision to find that the applicant had been criminally responsible at the time of the events. However, the procedure followed had made it possible for her to understand her conviction. From its preliminary stage, the investigation had focused on her personal history, character and psychological state at the time of the killings. There had been an

adversarial trial, with the defendant and her counsel present, and the emergence of new evidence had led the president to order a further psychiatric assessment. The question of Ms Lhermitte's criminal responsibility had been a central focus of the trial hearing. The sentencing judgment also included reasoning that could have assisted her in understanding why the jury had found her criminally responsible. Lastly, the Court of Cassation had noted that consideration of her coldblooded manner and her determination to carry out her crimes had constituted the Assize Court's reason for finding that she had been criminally responsible at the time of the events. The procedure followed had therefore enabled Ms Lhermitte to understand the reasons for her conviction by the Assize Court.

Norsk sammendrag på [Lovdata.no](http://lovdata.no)

LUPENI GREEK CATHOLIC PARISH AND OTHERS v. ROMANIA

Date: 29/11/2016 **Application no.:** 76943/11

Articles: 6; 6-1; 14; 14+ 6-1; 41

Conclusion: No violation of Article 6 - Right to a fair trial (Article 6 - Civil proceedings Article 6-1 - Access to court) – Violation of Article 6 - Right to a fair trial (Article 6 - Civil proceedings - Article 6-1 - Fair hearing) – Violation of Article 6 - Right to a fair trial (Article 6 - Civil proceedings - Article 6-1 - Reasonable time) – No violation of Article 14+6-1 - Prohibition of discrimination (Article 14 - Discrimination) (Article 6 - Right to a fair trial - Article 6-1 - Access to court) – Non-pecuniary damage - award (Article 41 - Non-pecuniary damage - Just satisfaction) – Pecuniary damage - claim dismissed (Article 41 - Pecuniary damage - Just satisfaction)

The European Court of Human Rights held:

- by 12 votes to five, that there had been no violation of the Article 6 § 1 of the European Convention on Human Rights in respect of the right of access to a court;
- unanimously, that there had been a violation of Article 6 § 1 on account of the breach of the principle of legal certainty;
- unanimously, that there had been a violation of Article 6 § 1 on account of the length of the proceedings;
- by 12 votes to five, that there had been no violation of Article 14 (prohibition of discrimination) taken together with Article 6 § 1 in respect of the applicants' right of access to a court in comparison with the Orthodox parish;
- by 16 votes to one, that it was not necessary to examine separately the complaint under Article 14 (prohibition of discrimination) taken together with Article 6 § 1 in so far as it concerned an alleged difference of treatment compared with other Greek Catholic parishes.

The case concerned a request for the restitution of a place of worship that had belonged to the Greek Catholic Church and was transferred during the totalitarian regime to the ownership of the Orthodox Church. The applicants' claim for restitution was dismissed by the Romanian courts in application of a special law (Legislative Decree no. 126/1990) establishing the criterion of the wishes

of the worshippers in the communities in possession of the properties, who had refused in the present case to return the properties in question. The Court held, firstly, that the applicants' right of access to a court had been respected, finding that they had not been deprived of the right to obtain a decision on the merits of their claim, and that the difficulties encountered by them had resulted from the applicable substantive law and were unrelated to any limitation on the right of access to a court. The Court then held that there had existed a conflicting case-law with regard to the interpretation of Article 3 of Legislative Decree no. 126/1990, originating in the case-law of the High Court, which between 2007 and 2012 had adopted diametrically opposed solutions and delivered several contradictory judgments. In the Court's view, the context of case-law uncertainty in which the action brought by the applicants had been examined, coupled in this case with a failure to make prompt use of the mechanism foreseen under domestic law for ensuring consistent practice even within the highest court in the country (request for interpretation by the High Court, through an appeal in the interests of the law), had undermined the principle of legal certainty and had had the effect of depriving the applicants of a fair hearing. The Court also held that the applicants' case had not been heard within a reasonable time. Lastly, the Court held that the applicants had not suffered a difference in treatment compared with the defendant Orthodox parish in respect of the possibility of applying to the courts and obtaining a judicial decision on the action to recover possession of the place of worship.

Norsk sammendrag på [Lovdata.no](http://lovdata.no).

Avgjørelser mot Norge: November

A and B v. NORWAY

Date: 15/11/2016 **Application no.:** 24130/11 and 29758/11

Articles: P7-4

Conclusion: No violation of Article 4 of Protocol No. 7 - Right not to be tried or punished twice-
{general} (Article 4 of Protocol No. 7 - Right not to be tried or punished twice - Criminal offence)

The European Court of Human Rights held, by sixteen votes to one, that there had been no violation of Article 4 of Protocol No. 7 (right not to be tried or punished twice) to the European Convention on Human Rights. The case concerned two taxpayers who submitted that they had been prosecuted and punished twice – in administrative and criminal proceedings – for the same offence. The Court concluded that it had no cause to cast doubt on the reasons why the Norwegian legislature had opted to regulate the socially harmful conduct of non-payment of taxes by means of an integrated dual (administrative/criminal) process. Nor did it call into question the reasons why the Norwegian authorities had chosen to deal separately with the more serious and socially reprehensible aspect of fraud in the context of criminal proceedings rather than an ordinary administrative procedure. The Court found that the conduct of dual proceedings, with the possibility of a combination of different penalties, had been foreseeable for the applicants, who must have known from the outset that criminal prosecution as well as the imposition of tax penalties was possible, or even likely, on the facts of their cases. The Court observed that the administrative and criminal proceedings had been

Side 7 EMD-bulletin Nr. 11 År 2016 Norsk senter for menneskerettigheter

conducted in parallel and were interconnected. The facts established in one of the sets of proceedings had been relied on in the other set and, as regards the proportionality of the overall punishment, the sentence imposed in the criminal trial had taken account of the tax penalty. The Court was satisfied that, while different penalties had been imposed by two different authorities in the context of different procedures, there had nevertheless been a sufficiently close connection between them, both in substance and in time, for them to be regarded as forming part of an overall scheme of sanctions under Norwegian law.

Norsk sammendrag på [Lovdata.no](http://lovdata.no)

*

*

*

+ Nyttige lenker

- Hudoc: EMDs database over egne avgjørelser
- Lovdata: EMD-sammendrag på norsk
- Informasjon om klage til EMD
- EMD-bulletins internettsider
- [Oversikt over EMD-dommer mot Norge](#)
- Norsk senter for menneskerettigheters bibliotek